

Tommy Wieringa

Caesarion

ROMAN

2014

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor C, geluksgetal

‘Wie is zijn vader,’ vroeg ik, ‘wie zijn moeder?’
– Plato, *Symposium*

EROSIE

Op de luchthaven van Norwich huurde ik een Ford Focus, de enige automaat die ze hadden.

– Heeft u al eens eerder bij ons gehuurd, meneer Unger?

Ze had de waterige schoonheid van veel vrouwen in dit deel van de wereld, hetzelfde dunne blonde haar. Ik kwam niet in het systeem voor, ze kopieerde mijn paspoort en rijbewijs en schoof ze over de balie naar me terug.

– En de sleutel natuurlijk, anders komen we niet ver.

Ze deed me denken aan het meisje dat ik eens zag bij Bunyans Walk, nadat ik van het pad was afgeweken omdat ik iets hoorde – op de verende bosgrond zag ik haar, ze bereed een bewegingloze oude man. Hij had zijn broek half uit en keek met glazige angst naar haar op, naar haar grote witte borsten die op en neer sprongen, haar vuurrode gezicht. De varens hadden hun tongen uitgerold.

Ik nam de sleutel van haar aan. Glanzend ivoor haar nagels.

Ik had Nederland verlaten vanwege het bericht dat 's morgens voor me was bezorgd.

– Een telegram, zei de receptioniste van het Pulitzer Hotel. Voor u.

Warren overleden.

Maandag 2 maart begrafenis.

Catherine

Toen ik even later mijn koffer inpakte, stelde ik me voor hoe Catherine god en al zijn heiligen erbij had gesleept om de postbeambte te dwingen nog een telegram te versturen. In haar wereld geschiedde de aanzegging van de dood van een geliefde niet per telefoon. Ook Warren zou daar vriendelijk maar zeer beslist tegen zijn geweest. Wanneer ik hen vroeger, toen we nog burens waren, opbelde als ik te lui was om het kleine stukje naar hun huis te lopen, werd er pas heel laat met een soort verbazing opgenomen, alsof ze dachten: *Wat doet dat rare rinkelende ding hier in de gang?*

De bronzen urn met de as van mijn moeder, die ik nu een paar maanden met me meedroeg, stopte ik in een plastic tas. In de koffer wikkelde ik er twee sweaters omheen.

De Ford rook nieuw. *DRIVE LEFT* waarschuwde een sticker op het dashboard. Ik verliet Norwich en reed naar Suffolk. De geborgenheid van holle wegen, de hoge heggen aan weerszijden. Ik miste de afslag, Alburgh was slecht aangegeven. Er was weinig straatverlichting in dit deel van de wereld. Even voor de bebouwde kom van Alburgh sloeg ik af. Terug op Flint Road, een steenslagweg vol kuilen. In het ijzige licht van de koplampen zag ik trage, zieke konijnen. Fontein van modderwater spoot onder de banden vandaan. Deze weg verbond de resterende huizen van Kings Ness met elkaar. *Kings Ness!* Glorieuze heuvel waar we hadden standgehouden tot het bittere eind!

Een doffe klap in de wielkast achter. Genade voor een myxomatosekonijn.

Bij nummer 17 zette ik de auto stil. De buitendeur klemde, ik trok mijn schoenen uit en zette ze in de donkere vestibule. Ik klopte zacht en opende de deur. Een vloed van licht, vrouwen aan de eettafel. Catherine zat aan het hoofd, de anderen waren haar Ierse dochters uit haar eerste huwelijk. Vier stuks.

– Jongen, zei ze. Daar ben je eindelijk.

Ze kwam overeind als een spijker die rechtgebogen wordt, en klemde me in haar armen als een verloren zoon. Met mijn neus in haar geurige kruin stond ik daar, aange-staard door haar hompen van dochters.

– Catherine...

– Het is goed jongen, het is goed.

Ik gleed op kousenvoeten over het zeil langs de dochters, handen schuddend, ze condolerend met het verlies van hun stiefvader. Ik kreeg een glas whisky.

– Glenfiddich, zei een van hen, het enige wat ik duty-free kon krijgen.

Ze keken naar me terwijl ik dronk. Ik had altijd afstand tot ze gehouden, vroeger, wanneer ze over waren uit Ierland. Ze zouden me kwaad doen als er niemand keek, me knippen of net zo lang aan de kieteldood onderwerpen tot ik begon te huilen. Ik was weliswaar maar een buurjongen, maar dat Catherine geen onderscheid leek te maken tussen mij en haar eigen kinderen, maakte ze jaloers en onberekenbaar. Ze leefden met hun klauwen uit.

Soms boog er een voorover en snoot haar verdriet in een tissue. Door het raam zag ik de lichtjes van Alburgh. Catherine glimlachte naar me.

– Warren heeft nog naar je gevraagd. Hij vroeg zich af of je zou komen. Je was moeilijk te bereiken, jongen. Be-loof me dat je nooit meer onvindbaar zult zijn.

Het raakte me dat hij op zijn sterfbed aan me had ge-dacht. Zoiets moest je waard zijn. Ik wist niet of ik dat was.

– Je moeder, zei Catherine. Wat vreselijk voor je. Ik kreeg je kaart.

– Jullie moesten het weten, vond ik.

– Hoe lang is het nu geleden?

- Mei. Bijna een jaar alweer.
- Zo jong, zei ze. Veel te jong.

De dochters keken. Ik vroeg me af of ze zich al hadden voortgeplant, de hoeveelheid stompe voorwerpen in de wereld hadden vergroot. Twee zaten naar elkaar gebogen en mompelden in het gutturale Gaelic. Een ander schonk de glazen bij.

- Dit is een heidens land, zei Catherine. Ze wilden Warren in het uitvaartcentrum houden. We mochten hem alleen zien op afspraak. Dan legden ze hem klaar. Maar wij houden onze geliefden bij ons, in huis, tot de laatste dag. En daarna maken we muziek en drinken we.

Een vlaag weezin trok over haar gezicht.

- Zo koud, de Engelsen, zo koud.
- Heidenen, zei een dochter.

Uit een tafellade haalde Catherine een spuit en een flesje, en prepareerde een shot insuline. Een dochter stond op, Catherine trok haar trui een eindje omhoog en wees waar de spuit gezet moest worden.

- Warren heeft al die tijd mijn bloedsuikerspiegel bijgehouden in een schrift. Elke verandering was meteen te zien. Ik moet alles zelf leren nu. Als een kind.

- Je leert het wel, zei een van de dochters. Wij helpen je.

- Wil je Warren zien? vroeg Catherine mij.

Ik schudde mijn hoofd.

- Liever morgenoctend, zei ik. Als ik erop ben voorbereid.

Het droge schrapen van de whiskydop langs de schroefrand. De single malt verzengde mijn slokdarm, uit mijn gevoelloze mond tuimelden nu vragen over het klif, zijn bewoners, de schade door winterstormen. De erosie die nooit ophield.

Op de kop van de pier van Alburgh, waar eens de Bell Steamers vol vakantiegangers uit Londen afmeerden, stonden twee vissers over de balustrade gebogen. Ze hadden een paar hengels tegelijk uitstaan. Beneden spoelden de loodgrijze golven rond de pijlers, de zee was koud als een lijk.

Vanaf deze plaats was de titanenarbeid van Warren Feldman goed te zien, en ook dat het resultaat van die inspanningen alweer voor een groot deel door de zee was uitgewist. Over de lengte van ongeveer een kilometer had hij een wal van turf, aarde en klei laten opwerpen – de wal was vier meter hoog en stak donker af tegen het gele zand van het veel hogere klif van Kings Ness, waartegen hij rustte. Een primitief verdedigingswerk tegen de erosie. Sinds mensenheugenis werd hier het land aangevreten door de zee, tijdens stormen, wanneer de Noordzee haar samengebalde energie losliet op de kliffen van Oost-Engeland. Ver weg, op het noordelijke uiteinde van Kings Ness, stond het huis van John en Emma Ambrose. Hun huis had nog maar een klein duwtje nodig, en zou dan ook door de afgrond zijn ingehaald.

Mijn moeder en ik kenden het *vallende* gevoel dat bij het wonen aan die afgrond hoort. De inwoners van de middeleeuwse stad Castrum kenden het ook, het water had ze steeds verder naar het westen verdreven. Nu stroomt de zee waar eens die stad lag, Castrum bestaat niet meer, haar naam klinkt als Atlantis. Ze heeft het afgelegd tegen de

Noordzee, die de stad storm na storm, hap voor hap heeft opgegeten. De westelijke grens van de verdwenen stad is opgeschoven tot Kings Ness. Je zou kunnen zeggen dat wij, de mensen van Kings Ness, de laatste inwoners van Castrum zijn, de laatsten der Atlantianen. Ook ons huis is, in die nacht lang geleden, onderdeel geworden van de ruïneuze plattegrond van Castrum die zich ongeveer drie mijl oostwaarts uitstrekt over de zeebodem, en alleen door duikers en zeedieren wordt bezocht.

Bij de entree van de pier was de teashop geopend, de gokhal en de souvenirwinkels waren gesloten, en zouden dat, volgens een briefje op de deur, tot zaterdag 21 maart blijven.

Op de parkeerplaats van de pier stonden de strandhuisjes in de winterstalling. Een in zichzelf gekeerd spookdorp. In mei, als de stormen voorbij waren, werden ze in een lang, kleurig lint langs het strand van Alburgh neergezet.

Ik daalde langs een trap in de betonnen zeewering af naar het strand, waar de vloed ver was opgerukt. Over de smalle strook tussen het klif en de zee liep ik naar het noordelijke eind van Kings Ness. Het klif was bros en zanderig, anders dan de krijtrotsen van Sussex. Hier bestond zelfs winderosie – op zomerdagen, bij stevige oostenwind, zakten er bijwijlen tonnen zand en kiezels op het strand. Oeverzwaluwen die vlak onder de rand nestelden, tastten het klif nog verder aan.

De zeewering was al een tijd niet onderhouden, er waren grote happen uit genomen. Het wolkendek boven zee opende zich, een wak in de grijze hemelkoepel, flonkeringen op de golven ver uit de kust alsof daar zilveren dolfinen opdoken. Opeens wist ik weer hoe ik vroeger had geloofd in spookschepen van licht die aan de horizon voeren,

de oude zeegod, begroeid met schelpen, die opdook voor de kust. Overweldigd door de herinnering stond ik daar, en zag hoe het gat in de wolken zich weer sloot, hoe alles verviel tot het grijs van een voorjaar dat niet kwam.

Hier had ons huis gestaan, tien meter boven zeeniveau. Ik zag het aan de afgebroken buizen die daar boven uit het klif staken, de leidingen die ons huis van gas, water en licht hadden voorzien. Roestige pijpen; afweergeschut, vurend op een lege zee.

Ik maakte voort. Onder mijn voeten knerpte het bed van kiezelsteen. Wie de moeite nam uren achtereen met gebogen hoofd langs het strand te lopen, kon er barnsteen tussen vinden uit Noord-Europese bossen van miljoenen jaren geleden.

De afrastering van de familie Ambrose bungelde nog aan twee paaltjes. Een voet ertegen en de hele boel viel naar beneden. Ergens boven op het klif was een hond die schor, aanhoudend blafte.

Ik was aan het eind van de zeekering gekomen, waar de heuvel van Kings Ness afliep en verderop verzonk in een labirintisch landschap van krekens en golvend riet, waarin alleen rietsnijders en geïmporteerde Chinese blafherten de weg wisten. Ik klom de heuvel op, terug in de richting van Alburgh. Lang geleden had iemand een paaltje in de grond geslagen met een bordje eraan. **INSTABIELE KLIFRAND. INSTORTINGSGEVAAR.** Op het klif ervoer ik de ruimte van hemel en water, hier brokkelde de wereld af en verdween zij spoorloos in de golven. Daar boven stond nog altijd de stacaravan van Terry Mud, een paar meter van de rand verwijderd. Je kon erin wonen, als je tenminste de varkensroze velours gordijnen kon verdragen, de enorme, gebloemde fauteuils, de schrootjeswanden en de stervende epifyten in het raam. Je kon de caravan in zijn

geheel plastineren als de haai van Damien Hirst, en als tijdcapsule aan toekomstige generaties aanbieden: door de ramen konden zij kijken naar de jaren zeventig van de twintigste eeuw. In één oogopslag zouden ze de stijl en de mentaliteit van die jaren zien, en blij en opgelucht zijn dat ze voorgoed voorbij waren.

Ik liep voor het huis van de Ambroses langs. Een vrouw in een turquoise ochtendjas hing over het hek en riep haar hond.

– *Ruffles! Ru-ffles!*

Achter haar, in de deuropening, stond een spiernaakt meisje. Haar gezicht vertoonde de kenmerken van het syndroom van Down. Wit en huiverend stond ze daar, haar waterige ogen volgden mij met lege nieuwsgierigheid. Ze had een geprononceerde schaamheugel. Ik herkende de vrouw in de ochtendjas niet, Emma Ambrose kon ze niet zijn. Ze groette stuurs, betrapt.

Ik sloeg af naar het huis van Warren en Catherine, en volgde de weg vol kuilen waarover ik gisteravond gekomen was. Er lagen talloze overreden konijnen. Het wegdek was een sleetse deken van uitgewalst konijnenvel. Ver weg klonk een gewerschot. Een fazantenhaan schoot kakelend het struikgewas in.

In het veld waren de zieke konijnen te herkennen aan hun doffe bewegingloosheid. Ze kregen opgezwollen ogen en bulten, werden blind en stierven een langzame, pijnlijke dood. Een hermelijn bewoog golvend langs de kant van de weg en dook de beschutting van de bruine varens en braamstruiken in toen hij me opmerkte.

De velden lagen er troosteloos bij, kraaien scharrelden tussen de verweekte maïsstoppels. Tussen de heuvels in het westen stak hier en daar een oude, stompe kerktoren boven de eikenbossen uit. De kraaien en de kerktorens, en ook de

konijnenpest bij mijn voeten – aan de middeleeuwen was hier nooit een einde gekomen.

Catherine hing de was op achter het huis, ik zag haar door het keukenraam. Zwarte kledingstukken wapperden op de wind van zee. Door de bijkeuken liep ik naar buiten. Ze haalde een wasknijper tussen haar lippen vandaan en prikte er een sok mee aan de lijn. Ze streek piekjes haar uit haar gezicht.

– Een paar weken geleden heb ik zijn nette hemd nog gewassen en gestreken voor de begrafenis van mevrouw Hendricks.

De kou trok op door mijn sokken. Met Warren had Catherine haar grote liefde verloren. Ik kende het verhaal van hun ontmoeting, Warren had het me verteld, het was erg romantisch. Je hart kromp bij de gedachte eraan. We gingen naar binnen, Catherine zei dat ze een injectie moest. Ze schoof de lade open en haalde het etui met het arsenaal tegen een ontregelde suikerspiegel tevoorschijn.

– Ik begrijp zijn systeem maar half, zei ze terwijl ze het schrift met het insulineschema opensloeg. Wat zijn die groene en rode vakjes? Zelfs mijn ziekte is in zijn handen. Zelfs die. Kom, help me.

Ze reikte me de spuit aan en trok haar trui omhoog. Ik zag de witte, oude huid, een huivering ging door me heen.

– Waar wil je 'm hebben?

Ze wees een gebied aan ter hoogte van haar milt, een eiland van speldenprikjes. De naald stond recht op de huid, Catherine maakte een sussend geluid. De naald prikte door de weerstand van de opperhuid en gleed de subcutane vetlaag binnen. De rilling trok door naar mijn scrotum, het was een onverdraaglijke intimiteit. Ik drukte de vloeistofkamer leeg en trok de naald terug.

– Kom nu, zei ze.

Warrens werkkamer, van waaruit hij zijn strijd voerde tegen de politiek en de bureaucratie. Voor we binnengingen vroeg Catherine of ik misschien iets wilde spelen, maandag tijdens de dienst.

– Staat er een piano?

Ze knikte.

– Natuurlijk, zei ik. Op de crematie van Marthe heb ik de dodenmars van Beethoven gespeeld. Bekend, heel mooi.

– Fijn. Doe dat maar.

Donker en koud de kamer, achter de gordijnen waren de ramen open. Aan weerszijden van de baar brandden twee grote kaarsen, de lonten hadden zich diep in het kaarsvet gevreten. Catherine boog zich voorover naar de man in de kist en streelde zijn wang. In het schemerduister leek het of daar mijn eigen vader lag. Het duurde even voordat de dode en de man in mijn herinnering in elkaar schoven tot één beeld, dat van Warren Feldman. Catherine fluisterde tegen hem. Alle kleur was uit zijn baard verdwenen, hij was nog woester dan vroeger. Waarom had hij zijn bril nog op? Het was een beschamende vertoning. Ik wilde een klein Vikingschip, met hem, de koning, op een baar van in petroleum gedrenkt hout, het gevest van zijn zwaard tussen zijn vingers gevouwen, het schip afduwen bij aflandige wind en het dan in brand schieten met een pijl – maar het waren er de tijden niet naar.

Zijn grote handen, de in elkaar gevouwen vingers op zijn buik. Mooie, rechte nagels. De handen ontroerden me – ik dacht aan de dingen die hij daarmee had gemaakt. Het huis van zijn ex-vrouw Joanna, het nieuwe dak op de bijkeuken van ons huis, zijn zeewering. Ze hadden messen geslepen, bijlen gewet en brieven aan het districtsbestuur geschre-

ven waar de splinters van zijn gestolde woede uit vielen bij het openvouwen. Ze hadden twee vrouwen bemind, eerst Joanna bijna vijftientig jaar en daarna Catherine de rest van zijn leven. De geur van stearine voerde me terug naar die andere katafalk, die van mijn moeder in de rouwkamer van het crematorium. Mijn hoofd werd warm, ik moest hier weg. Ik dacht dat ze huilde, Catherine. Mijn obligate hand op haar schouder leek een ongepaste onderbreking van de laatste momenten die ze in zijn nabijheid doorbracht. Ik wilde *niets* betekenen in dat laatste contact.

Op Flint Road kwamen ze me tegemoet, de dochters. Russische boerinnen. Ze hadden boodschappen gedaan bij de Somerfield in Alburgh. Ik stak mijn hand op. Ze reageerden niet, hun armen hingen vol tassen. Ik had te vroeg gegroet, er moesten nog te veel meters weggijkend worden overbrugd. Het duurde heel lang voor we elkaar bereikten. Ik zei

– Hallo, hoe gaat het?

Zij zeiden

– O, goed hoor,

en vroegen of ik bij Catherine was geweest. Ik beaamde dat. We liepen door. Vijftig meter verderop keek ik om en zag ze naast elkaar over het pad schuiven. Soms ontstond een bres in de formatie wanneer ze een kuil ontweken.

Ik liep naar beneden en passeerde Joanna's huis in de bocht, het huis dat Warren had gebouwd. Net als de avond ervoor leek er niemand thuis. Warrens land strekte zich uit tot aan de voet van de heuvel, tot de parkeerplaats bij de pier. Ik vroeg me af of Joanna op de begrafenis zou zijn, of de oorlog tussen haar en Catherine misschien voor de duur van de plechtigheden gestaakt zou worden, in een broos bestand.

Ik had mijn intrek genomen in The Whaler. Catherine had me een bed aangeboden, maar ik had vriendelijk bedankt. Te veel vrouwen, te veel rouw.

Achter de toog in de Schooner-bar zag ik een bekend

gezicht: Mike Leland. Ik speelde rugby met hem, hij was toentertijd aanvoerder van het tweede. Hij lachte breed.

– De pianoman, wel wel!

Hij stak zijn grote hand over de bar en pompte mijn arm heen en weer. Mike Leland werkte al als kelner in The Whaler voordat ik Alburgh verliet. Ik speelde er piano, 's middags in de salon en 's avonds in de bar – ik herinnerde me zijn gezichtsuitdrukking toen hij hoorde hoeveel ik verdiende.

– Ik werk, zei hij ontsteld, en jij... speelt.

Hij was opgeklommen tot bedrijfsleider maar zag er nog altijd even misplaatst uit met dat lichaam van een nummer acht in het bedrijfsuniform. Hij speelde nog rugby, natuurlijk, nu als de draagmuur van het eerste. Mike zette een half-pint voor me neer en vroeg wat me naar Alburgh bracht.

– Die oude Knut, zei hij toen. Nu zal het wel vlug gedaan zijn met die lui daar boven. Hoe lang blijf je?

Ik zei dat ik dat niet wist, geen vaste plannen had, maar dat het me beviel de heuvel en het dorp terug te zien. Hij fronste zijn wenkbrauwen.

– Niet getrouwd, Ludwig?

Ik schudde mijn hoofd.

– Kinderen, vast werk?

Op mijn aanhoudend hoofdschudden float hij zacht tussen zijn tanden. Werktuigelijk spoelde hij glazen.

– Niet getrouwd, geen vast werk. Wat is er van je geworden, pianoman?

– Gewoon, nog altijd de piano. Het is een nuttig kunstje. Mike schudde zijn hoofd en lachte half tegen zijn zin.

– Nog altijd geen dag gewerkt. Ik doe toch echt iets fout.

Mijn kamer keek uit op het kleine marktplein. In het midden daarvan stond een zeemijn uit de Tweede Wereldoorlog op een sokkel, ambulancerood geverfd, met een sleuf erin voor giften ten behoeve van omgekomen zeelieden. Ik herinnerde me de zinsnede uit Jeremia die erop was aangebracht – *There is sorrow on the sea.*

Mijn telefoon gaf twee gemiste oproepen aan.

– Hé Liberace, waar ben je? De bar zit vol. We zitten op je te wachten.

– Ik vraag je netjes of je wilt laten weten waar je zit. Bij de receptie zeiden ze dat je had uitgecheckt. Christ, Unger, neem die telefoon op. Gedraag je niet als een soort ster verdomme.

Er zaten nog maar een paar balkjes energie in de batterij. Ik woelde in mijn koffer op zoek naar de oplader en tilde voorzichtig de in plastic gewikkelde urn op, tot ik het beeld van een wandcontactdoos voor me zag, en me realiseerde dat mijn oplader zich nog in het Pulitzer Hotel bevond, dat ik de vorige dag verlaten had.

Ik schopte mijn schoenen uit en rolde mezelf in de sprei, en viel zonder enige gedachte vooraf in slaap.

Het was vroeg in de avond toen ik wakker werd. In de Readers' Room, langs de boulevard, bekeek ik oude foto's van zeevaarders uit Alburgh – kapiteins op de grote vaart, matrozen op oorlogsfregatten, haringvissers die hun netten uitwierpen bij de Doggersbank. In het licht van de melkglazen lampen keek ik naar schepen die waren vastgelopen of door gluipeerige onderzeeërs doormidden waren geschoten. In de vitrines lagen hardstenen pijpjes en stoffen epauletten.

Een vrome christin had per legaat bestaansmiddelen voor de Readers' Room achtergelaten, opdat zeelieden hun tijd niet zouden verdoen in het café maar onder de leeslamp. Ik had er nog nooit een zeeman gezien. Het viel zelfs te betwijfelen of er nog zeelui waren in Alburgh. Een visser of matroos zou er even museaal aandoen als een rietvlechter op een jaarmarkt. En toch bestond de Readers' Room nog altijd en kwam er elke dag iemand om hem te openen en 's avonds tegen elven weer op slot te doen. Die malle ruimte, een klein museum en een leeszaal ineen, was op een geheimzinnige manier voor de zeis van de tijd gespaard gebleven.

In The Lighthouse Inn vroeg ik de kelner het kommetje friet mee terug te nemen. Soms verdraag ik geen friet. Het heeft te maken met de extase van eenzaamheid. Vroeger, als ik me zo voelde, stopte ik soms stenen in mijn zak omdat ik anders zou wegwaaien. Deze lichtheid overviel me soms nog wanneer ik lang alleen was, en weinig mensen sprak. Ik schraapte de zilvergrijze huid van de kabeljauw schoon en maakte me geen zorgen over mijn *freischwebende* staat. Ik wist dat het niet lang zou duren voor er een einde zou komen aan die gewichtloosheid.

Later die avond vroeg Mike Leland me nogmaals hoe lang ik van plan was te blijven, en op de herhaalde onbestemdheid van mijn antwoord wierp hij zijn netten uit.

– Heb je geen zin om hier een beetje te spelen, wanneer je tijd hebt? Dat ding staat er tenslotte voor.

Dat ding: een Brinsmead-piano waarop ik ook vroeger al speelde, en die nu zo vals was als een compliment aan je schoonmoeder.

– Hij is niet gestemd, zei ik.

– Morgen kan ik iemand laten komen, dat is zo te regelen.

Hij was zijn netten aan het inhalen.

– Vorige zomer hadden we hier ene John Whittaker, zei hij. Die had nog op de Queen Mary gespeeld. Ik heb gehoord dat hij dood is. Gevonden op zijn kamer, in The Seagull in Lowestoft.

– Zo sterven barpianisten, mompelde ik.

– Het is een service die we onze gasten graag aanbieden, zei Leland alsof hij juist van een cursus kwam. En het hoeft natuurlijk niet voor niets hè, Prince Charming.

Hij doelde op mijn vroegere uurloon van vijftentwintig pond, vastgesteld door Julie Henry, de bedrijfsleider toentertijd. Het viel niet te ontkennen dat ze een zwak voor me had. De belediging van vijftentwintig pond per uur was in Lelands herinnering gebrand. Misschien dacht hij nog altijd dat er een corrupt verband bestond tussen de hoogte van mijn loon en de glimlachjes van Julie Henry wanneer ze langs de piano liep in haar bedrijfsuniform, dat ze volgens mij tot het uiterste liet innemen. Soms gleed haar hand langzaam over het lakwerk van de kast.

We kwamen vijfendertig pond per uur overeen, Leland en ik, en een warme maaltijd vooraf. In twaalf jaar tijd was ik een tientje meer waard geworden. De eerste week was mijn verblijf in het hotel gratis, daarna moest ik elders onderdak zoeken, want een kamer was er te duur.

Zo had ik, die voor een begrafenis kwam, binnen vierentwintig uur werk, eten en onderdak.